

בהצגת בכורה ביום שלישי 30.1.1934

אותו ואת בנו

דרמה בשלש מערכות

מאת י. ד. ברקוביץ

מחיר התכנית 10 מילים

אותו ואת בנו

דרמה בשלש מערכות

מאת י. ד. ברקוביץ

ההצגה: ב. צמרינסקי

הצייר: מ. שמידט

מוסיקה: פורדהאוז בן-ציסי

בנין התפאורות: י. רובינשטיין

המשתתפים:

א. מסקין	מאיסי פירפונטוב, מומר, מכונה בפי היהודים "משקהלי חזיר"
א. גובינסקה	אבדוטיא, אשתו
א. ורשבר	יעקב, בנם
ת. רובינס	טאניא, אשת יעקב
י. ברטונוב	פיאטאקי, מי שהיה סגן כומר כפרי
מ. ננסין	הברילא, שומר הטחנה של משקה
ר. קליצקין	אליושקא, בן הברילא, גבן, רועה מקנהו של משקה
ה. אמתי	מאיר-בר, יהודי מן העיר
נ. שיין	רחצי, בתו
ש. ברזק	אקים, אכר
א. בנימיני	ראש הפורעים
י. אביטל	פורע א'
ר. קליצקין	פורע ב'

אכרים ואכרות

קפלטים: צ. גרטנר

התלבשות: א. דורף

מערכה ראשונה

המחזה מתרחש בכפר רוסי, בימי המהפכה ומלחמת-האזרחים בארץ. בית פיראפונטוב, יהודי שהמיר דתו בנעוריו, מכונה בפי היהודים "משקהלי-חזיר", כעת העשיר באכרי הכפר. אשתו אבדוטיא וכלתו טאניא, מכנות עם הארץ, נדברות אשה אל רעותה. טאניא, בת העיר, עדינה ויודעת ספר, קובלת על יעקב בעלה, המזולזל בה ונוהג עמה כגסות. נכנס אקים, אכר ערום וחשוך על עסקי גנבה, המתקנא כמשקה העשיר וחורש עליו רעה, מציע לפני אבדוטיא חבילת צמר במחיר כקבוק נפט, מן הנפט הרב השמור בטחנתו של בעלה. זו מגרשת אותו, והוא יוצא מתוך דברי איום נגדה ונגד בעלה היהודי. אבדוטיא שופכת שיהה לפני כלתה על גורל-חיייה, שאהבה יהודי ונישאה לו, והוא זר לעמה ולאמונתה ואינו מניח גם לבנו להיות ככל ילדיו הפרבוסלכים. טאניא מצדיקה את המיה ומגלה סוד לחמותה, כי יעקב הלך העירה עם חבר הולצים לעשות

פרעות ביהודים. נכנס פיאטאק, שכור במקצת, אך פקח, בעל רוח נאצלת, הוזה היות ביבליות, מעריך את עם היהודים ורוחש כבוד למשקה. מספר, כי היום ערב יוסף-הכפורים ליהודים, וכי ראה את משקה הולך העירה לבית-הכנסת. אליושקא, שהביא את הפרות מן המרעה, סח למאניא על התכונה בכפר לקראת ההרג והשוד ביהודי העיר. והנה שב יעקב מן העיר פצוע בראשו. הנשים הנכהלות מחבשות את פצעו, ויעקב, הרוחה את אשתו, שופך חמתו על אביו ועל מוצאו היהודי. הברילא, שומר המהנה של משקה, בא ומספר לפיאטאק, כי אנשי הכפר מתעברים ביהודי המומר, מאיימים לשחוט אותו, כאשר שחטו בעיר את כל היהודים. והנה בא משקה, קודר ונסער, חושד בכנו, שמא נתן יד לפורעים. מספר למאניא מתוך התרגשות את מעשה הנבלה, אשר עשו אכרי הכפר ליהודי העיר. פיאטאק מביא אל הבית את מאיר-בר ורחצי, פליטי הפרעות, ועם כניסתו של יעקב הפצוע, המעורר פחד בלב הפליטים, מתגבר השדו של משקה ומכוכת-לבו מוסיפה והולכת.

מערכה שנית

משקה החביא את הפליטים במרתפו, וכעבור הלילה מכניסה מאניא את רחצי לבית, חוקרת את פיה, אם לא פגע בה יעקב אתמול בעיר, נדהמת למראה הנערה היהודית, ששערותיה הלכינו בן-לילה. אבדומיא ויעקב רוגזים על היהודים הנחבאים אתם בבית. מאניא מאשימה את יעקב, כי השתתף עם הפורעים בהרג היהודים, ואבדומיא מזהירה את בנה, לבל יתגרה באביו, החוק ממנו. אליושקא בא ומספר על השמועה המתהלכת בכפר, כי הביא משקה לביתו יהודים מזוינים עם כליותיהם. משקה נכנס, חוקר את יעקב על מעשהו אתמול וכשוה משתמט מפניו בתשובה, כי לא היה כלל בעיר, נחה דעתו במקצת, והוא מדבר אל בנו על החלטתו לעזוב את הכפר ולשנות את חייו עד תכליתם, מציע לפניו, כי ילך גם הוא אחריו. תפלתו של מאיר-בר עולה ממעמקים, ומשקה מכניס את המתפלל לתוך הבית, מוציא מפניו את האיכונה הנוצרית, התלויה בקרן-זווית, מגלה לפניו את עקת-לבו ואת רצונו לשוב אל עמו, לדעת לארץ-ישראל ולהיות שם עובד-ארמה. והנה אבדומיא, מאניא ופיאטאק נבהלים לבוא: חבורת הפורעים מתכוננת להתנפל על הבית בשל היהודים הנחבאים. משקה רץ להביא את הברילא עם רוכהו, ופיאטאק משדל את מאיר-בר בדברים רכים, מביע רגשי הערצה לעם היהודי הנרדף. משקה בא עם הברילא, ואחריהם פורצים הפורעים, עם אקים מורה-הדרך, ודורשים, כי יוציאו אליהם את היהודים. כשקה עומד להגן על בני עמו בקרדום, אך מאיר-בר, המתגלה בפתח עם בתו, מונע אותו מכוא בדמים. מאניא ופיאטאק מבקשים רחמים על היהודים. הפורעים דוחפים אותם ומוציאים את היהודים מן הבית. פיאטאק צועק אל משקה, כי יצא אל העם עם האיכונה הקדושה לעורר רחמיו, אך בפנותו אל פנת הבית, הוא רואה לחרדת-לבו, כי האיכונה נעלמה.

מערכה שלישית

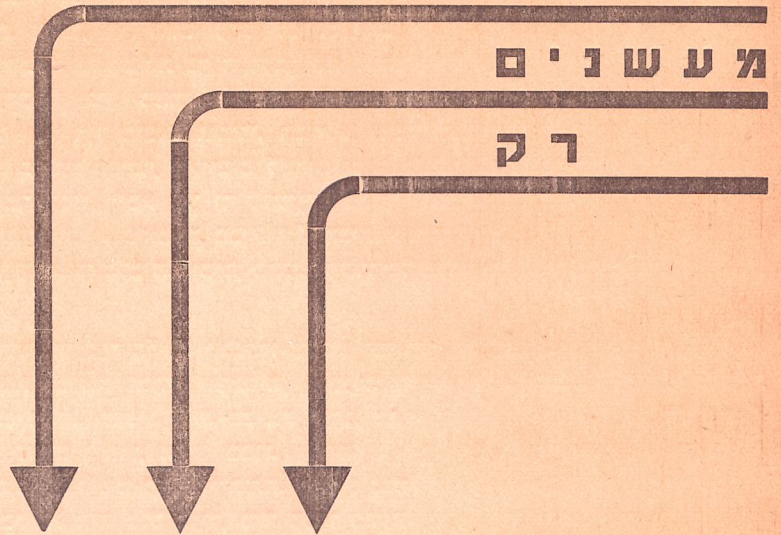
אותו יום לפנות ערב. משקה יושב משמים תחת לחץ יגוננו. אבדומיא מדברת על לבו, שופכת מרי שיתה. פיאטאק בא ומספר למאניא, כי „צ'לבו" ביער, על „ג'לג'תא", את היהודי ואת בתו עם עוד עשרה מבני עמם. נושא מדברותיו לפני משקה על הסגולות הנעלות של היהודים, בני גזע-אלהים, ומטיף לו מוסר על אשר המיר את עמו כעם אחר. משקה פורץ החוצה ונעלם. פיאטאק ומאניא סחים על שני היהודים המומתים, האב ובתו, רואים אותם בחזון כקדושי עליון. אליושקא בא ומודיע לאבדומיא, כי אקים גזל את פרותיה. עוד זה מדבר והברילא בא ומודיע, כי יעקב פתח את מחנת אביו ואסמיו והפקירם לכל אנשי הכפר הפרכוסלכים. אבדומיא, מאניא ופיאטאק רצים בבהלה לראות את הנעשה. אליושקא עומד לפתות את הברילא אביו, כי ישלחו גם הם ידם ברכוש משקה, אך הברילא ממאן. משקה מביא אל ביתו את יעקב, השכור. מאניא עומדת להגן על בעלה מחמת אביו, משדלת את יעקב, כי יבקש מליחה ממשקה, אך זה בועט בה וקורא לה „יהודיה". משקה שולח את מאניא החוצה ומעמיד את בנו לדין על מעשיו. יעקב שופך את קצפו על אביו, תובע ממנו את עלבון מוצאו היהודי, מתרים כנגדו, כי אמנם היה אתמול בעיר והכה ביהודים. משקה קורע את התחכוש מעל ראש יעקב הפצוע, ואות-הדם במצה בנו נראה לו כאות קין הורג אחיו. מתוך טירוף-הדעת הוא מחליט לשים קץ לחייו ולחיי בנו גם יחד, לעקור את שניהם, אותו ואת בנו, מ„גזע-אלהים". והוא סוגר את יעקב במרתף ושורף על שניהם את הבית.

9.2.6

הוא ובנו

מעשים

רק

דפוס יפת תל-אביב